

Utspel och inspel

SSF föreslår att en kommande statlig utredning får ett brett uppdrag att se över den svenska forskningsrådsindelningen. Som inspel till regeringens nästa forskningsproposition önskar SSF se en politik för ökad kvalitet i forskningen.

Den nuvarande forskningspropositionen öppnar för en översyn av indelningen i forskningsråd. En utmärkt tanke, menar jag, då den senaste reformeringen skedde för så länge sedan som 2001 med bildandet av Vetenskapsrådet, Formas, Forte och Vinnova. Sverige har trots kontinuerligt ökande statlig finansiering inte avancerat något vidare inom världsranking för forskning, vilket leder tanken till strukturella problem. En eloge dock till VR, Formas och Vinnova för dess satsningar på strategiska forskningsområden (SFO) och strategiska innovationsprogram (SIP) samt VR-RFI för framsteg inom hanteringen av forskningsinfrastruktur.

Följande förändringar vore önskvärda och borde ingå i ett statligt utredningsuppdrag:

- Anpassa rådsindelningen mot EU:s forskningsorganisation för ökat svenskt utbyte
- Skärp VR:s uppdrag till att prioritera enastående (utöver mycket bra och excellent) forskning
- Skapa ett teknikvetenskapligt strategiskt forskningsråd
- Behåll heterogeniteten i systemet med flera råd för att möta skiftande behov.
- Öka landets investeringar i forskning- och utveckling som andel av BNP med en femtedel till 4%.

Råden fyller viktiga funktioner för att öka forskningskvalitet i öppen konkurrens, introducera nya forskningsområden och befrämja tvärvetenskapliga och multidisciplinära samarbeten. Därför bör ingen ökning av basanslagen till högskolor ske på rådsanslagens bekostnad.

När det gäller planeringen för nästa forsknings- och innovationspropositionen hoppas vi att Regeringskansliet inte lägger den på hyllan under det svenska EU-ordförandeskapet. Våga omfördela basanslag efter prestation för kvalitet inom forskning, utbildning och samverkan. Vi kan notera att en serie tidigare propositioner i retoriken talar sig varma för kvalitet, men att valda instrument inte levererar fullt ut. Svensk forskningspolitik skulle också må bra av mera debatt och kan bli till en vinnande valfråga för den som vågar tänka nytt.